

Bezrohý program v chovu plemene belgické modrobílé má i v České republice první výsledky

Kamil Malát, Český svaz chovatelů masného skotu

Jaroslav Velát a jeho býček ušní číslo CZ 221458064 se již navždy zapíše do historie chovu plemene belgické modrobílé v České republice. Právě na jeho farmě v Horních Prosíčkách se totiž počátkem února narodilo první české čistokrevné bezrohé belgické tele. Pojdme si v tomto článku krátce zmapovat historii bezrohého šlechtění u tohoto plemene ve světě a zejména v Belgii.

Začátky šlechtění na bezrohost

Intenzivní šlechtění na bezrohost započalo v Evropě u většiny masných plemen před 10–15 lety a dnes je naprostou samozřejmou součástí šlechtitelských programů všech hlavních masných plemen, u nichž není bezrohost plošně geneticky zafixována (angus, galloway). Plemeni belgické modrobílé, které je však přeci jen v mnohém odlišné od většiny masných plemen, se tento trend dlouho dobu vyhýbal. Značně konzervativní přístup belgických šlechtitelů a chovatelů odmítavý postoj k bezrohosti jen umocňoval.

Není neobvyklé, že na bezrohost započali prvně šlechtit jinde, než v zemi původu. Často se tak dělo v zámoří a nejinak tomu bylo i u plemene belgické modrobílé. Na bezrohou budoucnost jako první vsadili Kanadáné, odkud se bezrohá genetika v roce 2017 dostala i do kolébky země původu a odtud pak i k nám.

Bezrohé „belgičáky“ ale už i předtím v Evropě nabízelo několik firem. Šlo hlavně o německou společnost Göpel Genetik odkud pocházeli plemenci jako Extra ET Pp, Blueprint Pp, Astral Pp aj. Tito býci ale nebyli zapsáni v hlavním oddíle plemenné knihy a jejich potomstvo nebylo určeno pro šlechtění, ale výhradně pro potřeby masné produkce. Býci z této nabídky se tak nikdy nemohli ve šlechtění aktivně projevit.

□ První geneticky bezrohé tele BM číslo CZ 221458064 narozené v ČR (foto: Jaroslav Velát)

Belgický bezrohý program

V Belgii na bezrohou vlnu jako první nasedla belgická inseminační společnost Belgian Blue Group. Ta počátkem roku 2017 z Kanady importovala inseminační dávky kanadského heterozygotně bezrohého býka **Ideale Dehorner Pp**, kterého v Belgii nechala zapsat do hlavního oddílu plemenné knihy. Tento na první pohled naprosto běžný administrativní úkon však úplně tak standardní nebyl a vyvolal v řadách chovatelů i zástupců belgické plemenné knihy mnoho debat a polemik. Důvod byl jednoduchý: Dehorner byl z pohledu Kanady deklarován jako čistokrevný býk se 100 % podílem BM

krve, ale jednalo se vlastně o křížence (v páté generaci jeho původu se vyskytuje bezrohá kříženka s limousinem). I přesto se jej Belgičané nakonec rozhodli zapsat do hlavního oddílu plemenné knihy a fakticky tím otevřeli dveře jeho použití v čistokrevných chovech. Nastartování bezrohého programu už nic nebránilo.

Tento krok však žádné masivní kladné reakce nevyvolal. Drtivou většinu belgických chovatelů nechal naprosto chladným, neboť jejich chovatelské priority byly zcela někde jinde, než v bezrohosti a také proto, že Dehorner byl ve srovnání s ostatními belgickými inseminačními býky zevnějškově znač-

□ Goveur van het Vinkenhof (ZBM 349) – otec matky českého bezrohého býčka (foto: BBG)

ně podprůměrný. Ale ani to pracovníky belgické inseminační firmy BBG neodradilo a pozvolna začali s bezrohovou genetikou pracovat. Býka nasadili do katalogu a současně vytipovali několik chovatelů, kteří v bezrohosti viděli smysl a byli ochotni na tomto programu s BBG spolupracovat. Byli si dobře vědomi, že cesta k úspěchu nevede přes masivní bezmyšlenkovité plošné využívání bezrohých býků, ale naopak přes uvážlivé připouštění bezrohých býků na typově vyrovnané plemence a postupné rozšiřování nabídky bezrohých býků z domácí produkce.

Zhruba po roce od zápisu Dehornersa do svého bezrohého programu zařadila firma BBG dalšího geneticky bezrohého býka – **Ideale Black Beard PP**. Jednalo se o syna Dehornersa, který však na rozdíl od svého otce byl homozygotně bezrohý. Šlo tak o prvního homozygota, který byl na belgickém trhu dostupný.

Opatrná taktika nakonec přinesla úspěch. Po dvou letech od zahájení bezrohého programu firma BBG chovatelům představila první trojici vlastních belgických bezrohých býků. V katalogu BBG pro rok 2019 se objevili první tři bezrozí heterozygoti: modrobílý **Boy Scout de Biourge Pp**, bíle zbarvený **Daim du Bois D'Esneux Pp** a tmavě modrý **Nils van het Caloenhof Pp**. Otcem všech byl kanadský Dehorner, matkami pak typové krávy plemene belgické modrobílé. Citlivé a cílené připa-

□ Otcem českého bezrohého býčka je Daim du Bois Esneux Pp (ZBM 477) (foto: MacGregor Photography, BBG)

řování vedlo k tomu, že exteriér těchto býků se již více blížil představám o tom, jak má belgický plemeník vypadat. Ortodoxní belgické chovatele sice ani přes výrazný kvalitativní pokrok bezrohá genetikou výrazněji neoslovila, ale počet chovatelů, kteří v bezrohosti viděli potenciál, se postupně zvyšoval. To se projevilo v nabídce dalších bezrohých býků, kteří se kvalitativně opět více přiblížili standardu plemene. Mezi další inseminační bezrohé býky patří například **Hydromel P des Princes de Ligne**, ze stejného chovu pocházející **Novateur P des Princes de Ligne** či **Pili-Pili P du Petit Esquerbion**. Dnes BBG nabízí už 14 geneticky bezrohých býků a je téměř jisté, že jejich nabídka se bude i nadále rozšiřovat.

Bezrohá genetik v České republice

Netrvalo dlouho a bezrohá genetik se dostala i k nám. Prvním geneticky bezrohým belgickým býkem, kterého měli možnost čeští chovatelé využít, byl Daim (ZBM 477), jehož dávky počátkem roku 2021 dovezla firma CRV Czech Republic (druhým byl býk Tac P ZBM 497 registrovaný v lednu 2022). Daima a stejně tak i Taca sice nabízí převážně chovatelům dojeného skotu pro užitkové křížení, ale Daim už našel využití i mezi čistokrevnými chovateli. Prvním, a zřejmě zatím i jediným, byl zmíněný Jaroslav Velát. Ten si dobře uvědomoval potenciál bezrohého programu, a tak se rozhodl Daima v omezeném množství využít. Čistokrevná rohatá belgická matka zabřezla na druhou inseminační dávku. Šance na narození bezrohého telete byla 50:50, ale Jarda Velát měl hned při prvním pokusu notný kus chovatelského štěstí. 11. února 2022 se na svět poprvé podíval bezrohý, modrobíle zbarvený býček ušní číslo CZ 221458064. Velký díl na tomto úspěchu nese i MVDr. Václav Čapek, který odvedl profesionální výkon při telení císařským řezem. Otcem je zmíněný Daim, matkou pak kráva po belgickém inseminačním otci Goveur van het Vinken Hof (ZBM 349). Narozený býček, který při narození vážil úctyhodných 69,3 kg, se má čile k životu. Držme mu společně palce, aby i nadále prospíval a stal se opravdovým začátkem bezrohého programu BM v ČR. 🐄

□ První geneticky bezrohé tele BM číslo CZ 221458064 narozené v ČR (foto: Jaroslav Velát)